

**Ukončete návštěvy, dveře se zavírají
aneb
Osmnáct balad a romancí
z nemocničních sálů a předsálí**

JIŘÍ RAJMUND TRETERA

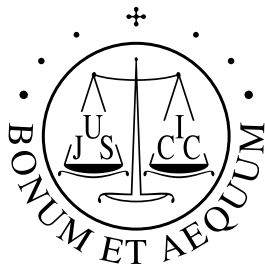
Knihu si lze objednat na e-mailu: spcp@prf.cuni.cz.

Cena za kus činí: 250 CZK / 10 EUR (včetně balného a poštovného). Při objednávkách od 5 ks výše poskytujeme slevu 30 Kč/kus.

Kontakt:

Společnost pro církevní právo
Sudoměřská 25, 130 00 Praha 3

e-mail: spcp@prf.cuni.cz, tel. č.: 222 220 203.

Recenzovali:

doc. JUDr. ICLic. Zábaj Horák, Ph.D., LL.M.

PhDr. Helga Turková

KATALOGIZACE V KNIZE - NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Tretera, Rajmund Jiří, 1940-

Ukončete návštěvy, dveře se zavírají, aneb, Osmnáct balad a romancí z nemocničních sálů a předsálí / Jiří Rajmund Tretera. -- Vydání první. -- Praha : Společnost pro církevní právo, 2022. -- 194 stran. -- (Knižnice církevního a konfesního práva, ISSN 2464-8558 ; svazek 3)

Částečně souběžný anglický text, anglické resumé

Obsahuje bibliografické odkazy

ISBN 978-80-906501-2-1 (brožováno)

* 821.162.3-32 * 34-051 * 272-722.53 * 61 * 614.2 * 616-082/-083 * 929 * (437.3) *
(0:82-322.6) * (0:82-94)

- Tretera, Rajmund Jiří, 1940-

- právníci -- Česko -- 20.-21. století

- katoličtí kněží -- Česko -- 20.-21. století

- lékařství

- zdravotní péče

- nemocniční péče

- české příběhy

- autobiografické příběhy

- vzpomínky

821.162.3-3 - Česká próza [25]

929 - Biografie [8]

Vydala Společnost pro církevní právo,

Sudoměřská 25, 130 00 Praha 3, v roce 2022.

Knižnice církevního a konfesního práva, svazek 3

Vydání první

ISBN 978-80-906501-2-1

ISSN 2464-8558

Obsah

Úvodem pár slov, jak tato knížka balad a romancí vznikla a k čemu by měla, jak doufáme, posloužit	7
BALADA ÚVODNÍ: Z románu Zdeňka Jirotky Saturnin. Nemocnice jako past. Pan správce má své předpisy.	11
BALADA PRVNÍ: Malá dívka a lámání kostí jako lékařský pokus	17
BALADA DRUHÁ: Mladý odvedenec: zuby preventivně ven!	33
BALADA TŘETÍ: Sedmiletý sám v infekčním pavilonu	43
BALADA ČTVRTÁ: Záněty středního ucha, aneb od jednoho ušního lékaře k druhému	49
BALADA PÁTÁ: Malý chlapec a narkóza	55
BALADA ŠESTÁ: Veselá žloutenka	59
BALADA SEDMÁ: Plaváním k zánětu ledvin	65
BALADA OSMÁ: Ven z nemocnice! Buď léčím já, nebo Bůh!	75
BALADA DEVÁTÁ: Jak jsem hledal zaměstnání, narukoval, ocitl se na marodce a málem dožil světové války	81
BALADA DESÁTÁ: Jak jsem na vojně odposlouchával, a nakonec nic neslyšel	101
BALADA JEDENÁCTÁ: Snesitelná vojna, ale dvojí smutek v rodině	109

BALADA DVANÁCTÁ: Opět sportem k invaliditě aneb kěz bych nechal ty lyže na pokoji	117
BALADA TŘINÁCTÁ: Tři roky hledání diagnosy, nakonec ledvinový kámen v uretru	125
BALADA ČTRNÁCTÁ: Vidět kněze, to znamená vidět smrt, řekl lékař	133
BALADA PATNÁCTÁ: V nemocnici u andělů aneb kýla s trvalými následky	137
BALADA ŠESTNÁCTÁ: Velikonoce a infarkt	155
BALADA SEDMNÁCTÁ: Ukončete návštěvy, dveře se zavírají	165
BALADA OSMNÁCTÁ: A znovu ve špitále, ještě za virové pandemie	171
Vyšlo	181
O autorovi	183
Author	187
Summary	191

- Úvodem pár slov, jak tato knížka balad a romancí vznikla a k čemu by měla, jak doufáme, posloužit

Děkuji za iniciativu **Sdružení pro podporu humanizace zdravotnictví**, sboru při Společnosti pro církevní právo, vydat v knižní formě povídky ze života *nemocnic a zdravotnických zařízení*.

Společnost pro církevní právo, založená při Právnické fakultě Univerzity Karlovy v roce 1994, působí v místních skupinách v Praze, Brně, Olomouci, Střibře a Českých Budějovicích. K 1. lednu 2022 má 536 členů ze všech končin českých zemí, Slovenska i zahraničí. Je kolektivním členem České křesťanské akademie a členem Rady vědeckých společností České republiky při České akademii věd. Na jaře 2021 založila čtyři odborná sdružení, zabývající se otázkou, jak řešit některé závažné společenské problémy dnešních dnů. Shora uvedené sdružení je jedním z nich.

Povídky, které jsme upravili do knižní podoby, byly vydávány postupně v letech 2021–2022 v popularizačně-vědeckém čtrnáctideníku Společnosti pro církevní právo *Zrcadlo církve*. Na některých místech došlo k dopracování jejich znění, ke změnám nadpisů a číselného zařazení. Děkuji za četná povzbuzení ze strany členů uvedeného sdružení, mnohdy i návrhy, jak vyprávění doplnit. Zvláště pak dárcům, kteří umožnili vydání této knihy.

Smyslem převzaté úvodní beletristické reportáže a osmnácti originálních reportáží ze života je především *seznámit* veřejnost s mnoha *těžkostmi za branami našich léčebných kolosů* a *upozornit* na ně. Učinit vše pro to, aby byly zbaveny děsu a naše nemocnice nikdo už nemohl více nazývat *továrnami na smrt*.

Rádi bychom, aby tyto řádky přispěly jako impulz k dobudování jedné z cest, *jak dosáhnout humanizace zdravotnictví*: k rozšíření *kategoriální pastorace církví* do úplně *všech* zdravotnických zařízení. Tam, kde už funguje, rozšířit její personální zajištění, aby tato služba pokrývala v každé nemocnici nepřetržitý celý časový prostor 24 hodin denně.

Rádi bychom, aby čtenáři a celá naše veřejnost přiměli představitele státní zdravotní správy, majitele nemocnic a představitele církví na národní i místní úrovni k tomu, aby společně dopracovali stávající smlouvy o duchovní péči v každém lůžkovém zdravotnickém zařízení a tam, kde dosud absentují (tj. na většině míst) bez odkladu tyto smlouvy vypracovali. Smlouvy, kterými se zajišťuje duchovní péče jak o věřící nemocné, tak i služba přítomností a radou pro ty, kdo víru sice nevyznávají, o radu, pomoc a vyslechnutí však projeví zájem. Což se má týkat nejen nemocných, ale rovněž lékařů, sester a všech zdravotníků, při jejich přepracovanosti, náhlé osobní krizové situaci, předcházení syndromu vyhoření a v dalších okamžicích, kdy potřebují pomoc a vyžádají si ji.

Smlouvami je nutno zajistit činnost *stálých nemocničních kaplanů a kaplanek* v každé nemocnici, a rozmnožit jejich počet tam, kde už (Bohu díky!) tak zdárně a nenahraditelně působí. Nově tuto službu lze doplnit a rozšířit o přípustění a propagaci služby *akolytů a akolytek* z řad lékařů a veškerého nemocničního personálu. Papež František svým zákonem – motu proprio *Spiritus Domini* z 10. ledna 2021 stanovil, že do laické církevní služby akolytů mohou a mají být ustanovováni muži i ženy a vyzývá k podstatnému početnímu rozšíření počtu nositelů této trvalé služby mezi katolíky-laiky.

V konečném cíli nám pak jde o vnesení *lidského prvku* do našich nemocnic. *Přispět těmito osobními vzpomínkami* na různé situace prožité v českých nemocnicích, na některých místech varovné a kritické, na jiných místech pochvalné, aby došlo *ke změně někdy tak nešťastného přístupu* lékařů, sester, ošetřovatelů a ostatních pracovníků zdravotnických zařízení k pacientům. Aby se více než dosud na pacienty pohlíželo jako na *lidské bytosti*, nejen jako na předmět vědeckého bádání nebo dokonce na obtížné

klienty. Aby se posílila výuka *lékařské etiky* na všech lékařských fakultách našich univerzit a aby její teoretické závěry byly uvedeny do praxe. *Aby pacient byl více než finanční výnos jeho lůžka.*

Nakonec bych rád upozornil, že všech osmnáct „balad“ je *přesným otiskem událostí*, které se skutečně staly, *bez použití jakékoli literární licence*. Vypůjčil jsem si od svého oblíbeného básníka Jana Nerudy obrat *balady a romance* a v úvodu jsem připojil souznící příběh z humoristického románu Zdeňka Jirotky *Saturnin*, evergreenu české humoristické literatury, který je mým nejmilejším pohodovým čtením.

V Praze na svátek Panny Marie Lurdské,
tj. světový den nemocných dne 11. února 2022

Jiří Rajmund Tretera

○ BALADA OSMNÁCTÁ

A znovu ve špitále, ještě za virové pandemie

Neuplynuly ani celé dva měsíce od mého propuštění z nemocnice po pankreatitidě, a klec za mnou zapadla v listopadu 2020 znovu. Tentokrát již ne na deset, ale jen na sedm dnů (což jsem ovšem dopředu nevěděl). Pro změnu předcházely teploty, svaly na nohou vypovídaly službu, dvakrát jsem upadl. V nemocnici zjistili, že je to něco urologického. Vezla mě tam záchranka, ve které byl ošetřovatel, který chodí na latinské mše na Karlov. Byl ke mně velmi pozorný. Po půlroce jsme se na Karlově, na slavnost sv. Jana Křtitele, opět potkali. Aspoň jsem mu mohl poděkovat.

Šest hodin trval příjem. První radost byla, že zkouška na virus byla opět negativní. Bylo tam několik lékařů, a ti mě dali rychle dohromady. Dost veselí jsem pocítil, když mně jeden z lékařů prohlížel hlavu. Ze všech stran. Řekl, že je v pořádku. Ani jedna boule, ani jsem nešilhal. Sláva, říkal jsem si, a děkoval Bohu. Lokty jsem měl ošklivě naraženy, hojily se půl roku. Naražené koleno jen šest týdnů. Ale to se dalo považovat za lapálie.

Ještě s jedním lékařem na příjmu jsem měl velké štěstí: službu měl právě P. Mgr. MUDr. Martin Moravec, OCr, internista, kněz a člen křižovnického řádu. Mladý absolvent dvou fakult Univerzity Karlovy, lékařské i teologické. Co všechno vyšetřoval po lékařské stránce, si už nepamatuji. Ale jen tak na okraj lékařských zákroků se mě zeptal, zda nechci svátosti; já pochopitelně, že ano, že bych byl moc rád. A tak mně podal svaté přijímání a po hodině, při další pauze mezi lékařskými zákroky, mně udělil svátost pomazání nemocných. Tu jsem přijal poprvé v životě.

O nesmírné milosti Boží poskytované skrze svátosti vím; to jsme se učili v teologii na podzemním generálním studiu dominikánského řádu ještě za bývalého režimu. Je to předmětem naší víry. Nyní jsem přímo cítil její účinky, a věřím, že to nebyla jen tak nějaká autosugesce.

Sám jsem v posledních třiceti letech při svých návštěvách v nemocnicích udělil svátosti většímu počtu nemocných, ale nyní jsem to zažil na sobě. Vypovědět to ani nelze. A milý spolubratr mně slíbil, že mě příští týden v úterý v lůžkovém oddělení navštíví, a přinese opět Nejsvětější svátost. Přišel a přinesl.

Na konci příjmu bylo jasné, že mně – promiňte mi tu podrobnost – bude muset být zavedena cévka a budu muset být na několik dnů upoután na lůžko, a ležet prakticky stále na zádech. Což se stalo. Na ruce zavedena kanyla a přes ní několikrát denně vyprazdňována do žil nějaká kapačka. Braní krve z druhé ruky, injekce do břicha. Spousta čaje. Střídal se dva druhy, takže to nebylo tak odporné jako dříve, od mého mládí, ještě i před několika léty, kdy to byla pořád jen jedna břečka, kterou pacienti všude nazývali vyvařené fusekle. Návštěvy byly samozřejmě zakázány, to je ta dnešní doba, ale mobil jsem směl užívat. Záboj směl pro mě každý den přinášet ke vchodu do oddělení minerálku; vždy mně ji sestry promptně donesly.

Pokoj byla taková úzká nudle, vedle sebe byla narovnána tři lůžka. Úděsné. Jeden náš dobrý kamarád, pracující v nemocnici, mě přišel na pár minut navštívit. Když nahlédl do našeho pokoje, jeho reakce byla: „No nazdar...!“ Vždy jeden kovový noční stolek odděloval od sebe jednotlivé pacienty. Od konce lůžek v nohách ke stěně byla ulička, kterou procházely sestry, asi jeden metr široká. Zkrátka, nemocnice byla stále tak narvaná, tak jako jsem to zažil před dvěma měsíci, viz předchozí balada. Tentokrát to bylo o poznání horší.

Důvod té přečpanosti je nasnadě: v důsledku pandemie příšlé z Číny musely být v každé zemi vyčleněny pro nemocné virem samostatné prostory, ano i celé pavilony, s absolutním odloučením oněch pacientů od světa;

ostatní nemocní pak musí být vměstnáni na menší plochu, než tomu bylo před pandemií. A zvláště tvrdé je to v naší zemi, kde, jak jsem přesvědčen, politická elita asi nikdy nepočítala se zálohovým vybavením zdravotnictví. Přístroje jsou u nás asi na dobré úrovni. Ale to prosté, základní, „nábytkové“ vybavení našich starodávných špitálů, to opravdu nestojí za nic, jak jsem na to přišel už o deset roků dříve, když jsem byl hospitalizován u sestry boromejek v jejich malostranské nemocnici. Však se k tomu podivně nedostatečnému materiálnímu vybavení českých nemocnic vrátím ještě jednou ke konci tohoto vyprávění, v záležitosti „kauzy polštář“.

Personál v tomto oddělení téže vinohradské nemocnice se k pacientům choval o poznání lépe než v tom oddělení, kde jsem byl na začátku září, přestože to bylo docela blízko, prakticky za rohem. Sestry občas nějaké slovo řekly. Také ti, kdo nosili jídlo, byli trochu sdílnější. Tady jsem neměl pocit, že všichni ošetřující jsou skauti, kteří dělají bobříka mlčení.

Mluvili i mužští ošetřovatelé; ti se dokonce každodenně se mnou dohadovali, abych jim přesně řekl, kolik skleniček čaje jsem vypil. Nejdříve mě trápilo, a oni se také durdili, když jsem váhal a nemohl si rychle a přesně vzpomenout. Brzy jsem ale přišel na to, že stačí si něco vymyslet. Oni zkrátka potřebovali zapsat nějaký počet čárek, a dovědět se přímo od pacienta, kolik to má být.

Vysoce musím pochválit sestru, která mně dávala na mísu. Musí být na to zvláštní grif a pacient musí spolupracovat. Když je připojen na přístroje, a navíc má pevnou cévku. Ale důležité je, co sestra u toho říká, to zažene všechny trapnosti. A ona to uměla. Pěkně a vtípně. Opepřit to jako legraci. Pak není člověk zahanben a lidská důstojnost navracena. Pro tuto sestru jsem nebyl pouhá věc. Děkuji Pánu Bohu za ni.

Když mně po třech dnech konečně cévku vyndali, jaká to byla úleva! Ven na chodbu jsme nesměli, ale po pokoji ano, a dojít si do přiléhající podlouhlé místnosti, určené jen pro nás tři. Byly tam kóje. V první bylo umyvadlo. Jen tam nebylo vidět. Žárovka se tam porouchala, strašně blikala, tak jsme ji raději vypojili. Za celý týden se nenašla technická služba,

kteřá by ji vyměnila. Možná i děle. Při mém odchodu to pořád nefungovalo. Pak bylo WC. Tam to uklízečky občas vytřely. Byl tam kýbl se strašně páchnoucí desinfekcí. Tu jsme nalívali to mísy. Pak sprcha. Ta byla tak špinavá (hnůj i na podlaze), že nikdo z nás se nikdy neodvážil se osprchovat. Ve čtvrté kóji bylo další umyvadlo. Tam jsem se chodil oholit a vyčistit zuby. Žárovka tam fungovala. Jako zvěděvec jsem zmačknul kliku ve dveřích, kterou kóje končily. Zamčeno. Ale jednou bylo přece jen odemčeno. Byla tam na druhou stranu taková zrcadlová řada kójí jako u našeho pokoje. Nevím proč, ale já jsem měl pocit mezi hororem a science fiction.

Něco o spolutrpitelech. U okna byl muž středního věku, televizní redaktor. Moc dobře jsem si s ním rozuměl. Měl přehled. K nemocnici byl kritický a k systému našeho zdravotnictví, kde se především „točí velké peníze“, zvláště. Zpočátku, v první den mého pobytu, jsme byli na pokoji sami dva. To bylo snesitelné. Jakmile jsme byli tři, už to bylo méně snesitelné. Ten třetí, drobnější starý pán, přišel den po mně, a bylo mu přiděleno lůžko uprostřed. Připomínal mi jednoho soudruha z občanského výboru v naší ulici za totality, jakéhosi kádrováka či člověka ze zvláštních úkolů. Vehementně se domáhal, ať ho dají jinam, že si připlatí za nadstandard. Prý mu to na příjmu slíbili, že to jde. A on zaplatí, kolik budou chtít. Po dlouhém dohadování přišla nějaká vrchní sestra a řekla mu, ať se konečně svlékne a lehne si na lůžko. Zde žádný nadstandard není. A ať je rád, že ho vůbec někam vzali, při dnešní situaci.

A teď něco o lékařích. Ošetřující lékař docela mladý, takový tichý a plachý, zejména před sestrami. Přicházel ve všední dny za námi, aspoň jednou denně, a s každým pronesl nějaké slovo. Více jsem se ale o své nemoci dověděl až od lékaře – kaplana, který mě po několika dnech přišel navštívit a přinesl Nejsvětější svátost. Ten je o něco starší a jak jsme se pak odjinud dověděli, je trochu dále s atestacemi. Ten se mnou hovořil o prognóze dalšího vývoje nemoci. Nebylo to laciné utěšení, ale posílilo to mou naději. Nebyl u mě déle než patnáct minut, ale celý pokoj byl prozářen.

Trochu si všiml i mých spolutrpitele. Ti okamžitě po jeho odchodu oba projevíli značné nadšení pro jeho osobu.

Vizity nebyly. Lékařku, která byla vedoucí našeho oddělení, jsme zahlédli jen tak maně. V sobotu a neděli se lékaři neobjevovali, jen vedoucí lékařka tam údajně chvíli byla. Ke konci mého pobytu se mnou dokonce dvakrát promluvila. Bylo mi to jasné. Jde o fakultní nemocnici: bádání, věda, postup ve vysokoškolské hierarchii, případně i zájem o studenty medicíny (v tomto případě velmi nápadně vystupující do popředí) naprosto potlačuje zájem o pacienty, o poměry mezi sestrami, o kontrolu nad hygienou a vše ostatní.

Jistě to byla ta paní doktorka, vědátorka, kdo mne léčil. Kdo pozorně sledoval výsledky laboratoře a stanovil terapii. Ale bylo to léčení na dálku. Někteřým pacientům, např. panu redaktorovi, to hodně vadilo.

Ještě o jedné (snad) zbožné sestře, tedy jediné, která se zjevně v oddělení k víře hlásila. Aspoň přede mnou. Byla celá nadšená, že mne, kněze, tam mezi pacienty, vidí. Mohu ji pochválit, že na rozdíl od jiných se neopozdžovala s podáváním infusí. Tak jsem měl jednu dostávat pravidelně ve 23.00. Bylo to s antibiotiky. Ale jiné sestry přicházely, přes všechna zvonění na ně, až o hodinu později. Protože tyhle kapačky kapaly více jak půl hodiny, někdy i hodinu, vždy podle seřízení, měl jsem tím ukrácenu dobu klidu a spánku, a také ostatní pacienty to muselo rušit. Ten neklid, stálé pobíhání a nervozita, které jsem pozoroval už za své předchozí hospitalizace, panoval i zde.

Tak v případě té jedné zbožné sestry jsem měl vystaráno, ta se opozdžovala jen tak o 15 minut (aspoň ke mně). Občas měla takové sladké řeči. Asi jsem nevděčník. Jenomže já mám z kostela své zkušenosti se ženami tohoto typu.

Nejhorší bylo, že tato sestra byla postrachem při zavádění kanyly do žil. Zkrátka to byla nešika. Kolikrát píchla vedle. A musela hledat jiné žíly. Když už byla jedna ruka rozpíchána, tak na té druhé. Někdy se jí to vůbec nepovedlo, a musela vše znovu přepíchávat. Když vás takhle mučí

přes 30 minut, to je moc. A jiné sestry takovou věc stačily napoprvé, třebas i za pět minut.

Když tohle dělala panu redaktorovi, tak ten vyváděl. Jak tak měl dopal, tak mně povídá: vy si možná myslíte, jak svatá to je osoba, když před vámi tak vrká. Ale před vámi tady ležel nějaký cizinec, mluvil jen anglicky. Ona na něho pořád česky. Že prý to bude muset pochopit. Ale nepochopil. A ona prý na něho začala rvát: ty gaunere, ty darebáku! To ale možná pochopil. Snad si to pan redaktor nevymýšlel.

Další den pan redaktor ztratil trpělivost vůbec. Požádal ošetřujícího lékaře, aby byl na reverz propuštěn. Že to podepíše. Měl nejméně pět stížností. Hlavně si stěžoval, že vedoucí lékařka za ním nepřijde a že se ani o celé oddělení nestará, jen že prý pořád prchá domů. Jeho další stížnosti jsem už zapomněl. Vzpomínám, že až na závěr zmínil sestru, co ho už několikrát tak rozpíchala, ač žádal, aby mu poslali jinou.

Doktor tiše naslouchal, s tím, že to jde oznámit na příslušná místa. Po hodině se vrátil a řekl, že paní doktorka tu není a on sám nemá pravomoc ho propustit, protože má jen jednu atestaci (nevím proč, ale vzpomněl jsem si na čtení ze Saturnina). Tak musel redaktor čekat ještě několik hodin, než pane doktor sehnal našeho milého kaplana, který sice pracuje na jiném oddělení, ale má obě atestace a mohl to propuštění podepsat.

Pan redaktor se moc krásně se mnou rozloučil. Povídal, že jsem mimořádně citlivý. Jen málokdy se v životě prý s tak citlivým člověkem setkal (!) Je to prý velká přednost. Ale může to být i nevýhoda. Tak abych na to myslel a opatroval se. Hlavně však mně tím udělal velkou radost. Málokdy si někdo tak člověka všimne.

Teď něco k tomu pánu vedle mě, na prostředním lůžku. Byl takové poťouchlé povahy. Jednou ho ta sestra, co mě dávala na mísu, trochu zpucovala. Za to, co má pořád za nadstandardní požadavky, věčně se něčeho dožaduje a ryje. Ale také proto, že prý ubližuje i mně, že to mockrát zaslechla. Ubližuje nějakými řečmi. Ani jsem to zřejmě příliš nevnímal, ale sestra je zaslechla a pěkně mu to zakázala. Nějakou dobu si dal pokoj.

Ale po nějaké době začal provokovat. Pořád mně dával nějaké otázky, hlavně na křížové výpravy, inkvizici, „kšefty s odpustky“ a tak podobně. Prý není v církvi, ale chtěl by si ty věci ověřit a já jsem mu povinen odpovídat, že jsem za to placený. Povídal jsem, že teď jsem nemocný, je mně špatně a že nemám síly se o tom s ním bavit. Ale on mlel pořád svou, a znovu a znovu... To byl ještě pan redaktor s námi, tak strejdu napomenul, ať mě už nechá.

Pak si strejda, po odchodu pana redaktora, pouštěl na počítači nějaký vietnamský film, kde se pořád střídalo, vlály prapory s rudými hvězdami, srpy a kladiva se vznášely, soudruzi vojenští velitelé pronášeli plamenné projevy. Už jsem mnohokrát viděl u Vietnamců v jejich zelinářstvích, jak si takové filmy pouštějí na počítači u kasy. Byl to takový randál. Prosil jsem, aby to ztlumil. A on, just že ne. Že jsem nahluchlý a nemohu to slyšet. A že já ho pořád ruším svými telefony, tak on také může rušit.

Druhý den strejdu vezli na vozíku na nějaké připojení k umělé ledvině či něco takového. Tam čekal hodiny a k ničemu nedošlo. Ale přišel tam za ním náš doktor – kaplan, a hodinu si s ním povídal. Strejda se vrátil se zářícíma očima. Začal takové zbožné řeči. Myslel jsem, že si ze mne dělá legraci a že jde o provokaci. Ale ne! On byl tak nadšen z toho rozhovoru s panem doktorem! Tak jsem se pomodlil, aby to strejdovi vydrželo. Pravda, už mě od té doby nezlobil.

Po odchodu pana redaktora sestry převlékly jeho lůžko, a nějakou dobu jsme byli se strejdou na pokoji sami. Po několika hodinách přišla nějaká sestra, sebrala z postele polštář a odnesla ho. Za pár hodin přišel nový pacient. Takový sedmdesátiletý svalovec. Svlékl se a lehá si do postele. Polštář ale nikde. Tak zazvonil na sestru. Ta přišla, a běda. Asi po čtvrthodině přiběhly tři sestry, které si nic nezadaly s fúriemi dávné antiky. To se musí vyšetřit, křičely. A pořád přísně na nás, že o tom něco musíme vědět. Ale jak si ráčily všimnout, nikdo z nás dva polštáře neměl.

Tak jsem si odvážil špitnout, že ten polštář jedna sestra před nějakou dobou odnesla. Která!? No, to jsem nevěděl. Pak fúrie odešly a asi na

sesterně svolaly nějakou valnou poradou. Jedna z nich se vrátila a pravila, že už je to vyšetřeno. Na jednom pokoji byla u jedné pacientky zjištěna infekční choroba, pacientka odeslána do izolace a její celý polštář, nejen povlak, do prádelny.

A přišla nová pacientka, a tak jedna sestra došla do našeho pokoje a polštář odnesla, aby jí ho dala. A protože na oddělení ani jinde není žádný náhradní, bude muset náš nový pacient počkat, až jiný pacient půjde domů. Pak dostane jeho polštář a nový pacient zase bude muset čekat. Jenomže náš nový pacient bědoval v noci i celý další den, že ho ta srolovaná deka, co dostal pod hlavu, tlačí. Nakonec nějakého pacienta propustili a náš starý rambajzník měl pokoj.

Poslední den, kdy jsem měl ve 12.00 být propuštěn, jsem měl obavu, zda paní doktorka včas vypracuje zprávu, a moji průvodci na mě nebudou muset dlouho čekat. Byly s tím v minulosti i teď špatné zkušenosti. Tak jsem poprosil sestru, aby to nahoře připomněla. Ta mě ovšem moc neuklidnila. Prý dnes má paní doktorka tady studenty, vodí je po oddělení a tím je úplně zabraná. To je přece její vášeň.

Asi v 10.00 se rozlétly dveře, vešla paní doktorka a oznámila mně, že mě vybrala, aby si na mně provedli cvičení. No jistě, nic bych proti tomu nenamítal, vždyť jsem také vysokoškolský učitel, a docela rád bych s tím nahlas souhlasil. Myslím ale, že snad mně mohla věnovat 30 sekund zdvořilosti a zeptat se, zda proti tomu nemám námitek. Ti medicí, bylo jich deset, byli o poznání zdvořilejší. Přesto však mám obavy, jak to s tou dnešní pedagogikou (a etikou) na lékařských fakultách je. Přece nám pedagogům stále říkají: učte nejen slovem, ale příkladem! Vedte studenty nejen k zvládnutí odbornosti, ale i slušnému chování a vztahu k lidem.

Nejdříve jim paní doktorka ukázala, jak poslouchat stetoskopem srdce a jak pohyb střev a jak „proklepávat“ pomocí tří prstů a naslouchat odezvě. Tak postupně ke mně přistupovali čtyři studenti a šest studentek a opakovali to, za přísného dohledu, po své učitelce. Kluci dělali důležité, tvářili se jako akademici a se strašně vážnou tváří naslouchali i proklepávali. Všichni.

V žádném případě se neflákali. Chtěl jsem zvolat: mládenci, bravo. Jejich důležitost a taková hra na staré mě však bavila tak, že jsem se div nesmál. Bylo to samé naparování se, snad napodobování starých felčarů, jak dávají všem ostatním najevo nadřazenost a vznešenost lékařského stavu.⁵² Což bývalo už i za mého mládí.

To dívky byly výrazně odlišné. Všechny. Zatímco kluci ve mně viděli spíše figurínu a věc, dívky ještě působily dojmem nezkaženosti a empatie, která zpočátku u lékařek – žen i dnes přetrvává. Každá (doslova každá) mně řekla dobrý den a špitla, abych prominul. Což neudělal z těch budoucích chlapů felčarů ani jeden. Většina z dívek mě prohlížela nikoliv tak důkladně. Trochu se styděly, trochu to (podle mě docela rozumně) flákaly. Jistě mělo toto cvičení svou důležitost. Ale trochu to bylo divadýlko, jak my to v Čechách a na Moravě umíme poznat.

Když paní doktorka se svou suitou odcházela, dovolil jsem si na ni zavolat: nezapomeňte na mne. Dnes ve 12.00! Nezapomněla. Lékařská zpráva byla včas a přesně vyhotovena.

Tato balada byla publikována ve čtrnáctideníku Zrcadlo církve č. 11/2021/2, internetovém newsletteru Společnosti pro církevní právo, ze dne 20. listopadu 2021 jako Balada čtvrtá: A znovu ve špitále, ještě za virové pandemie.

⁵² V našem Sdružení pro humanizaci zdravotnictví jsme dostali v odpověď na tuto baladu dopis jednoho dobře známého učitele jazyků na lékařské fakultě, že ho medicí, kteří postoupili do vyšších ročníků, už nezdraví a chovají se povzneseně.

CSUKÁS, Adam, *Cirkevné dávky a ich právny život na Slovensku a Podkarpatskej Rusi*, Trpký život kňaza, ktorému z ložného chlieb napečú... Knižnice cirkevního a konfesního práva, Svazek 1, SPCP, Praha, 2016

PŘIBYL, Stanislav, *Rechtsstellung der Kirchen und Religionsgesellschaften in Tschechien*, Knižnice cirkevního a konfesního práva, Svazek 2, SPCP, Praha, 2018

O autorovi

P. prof. JUDr. Jiří Rajmund Tretera OP se narodil 8. června 1940 v Praze a prožil většinu svého života v pražské čtvrti Vršovice. Za vztah k literatuře faktu vděčí svému otci Sc. pol. abs. Františku Treterovi, redaktorovi, úředníku, vyučenému typografu, předsedovi Svazu posluchačů a absolventů Svobodné školy politických nauk, vězni gestapa za přechovávání nacistům nepřátelských tiskovin (1944–1945), představiteli okresu Tachov (západní Čechy) v letech 1945–1946 za křesťanskou lidovou stranu a redaktoru časopisů demokratické tělocvičné organizace Sokol (1947–1949) a nakonec dělníku na nucených pracích v hutích (1951–1961).

Za vnímání nespravedlností a citlivý přístup k ostatním lidským bytostem vděčí své matce Boženě Treterové, rozené Röhlingové, úřednici, vlastence, vášnivě čtenářce, milovnici společenského života, dobré manželce a matce.

Zásadní vliv na autorův vědecký způsob myšlení a vhled do zdravotnictví měl jeho starší bratr RNDr. Svatopluk Röhling, CSc., biofyzik, vedoucí radioizotopové skupiny Výzkumného ústavu endokrinologického v Praze na Národní třídě a pracovník jeho lůžkového oddělení v motolské nemocnici.

Rodinu silně ovlivnil maminčin bratranec PhDr. Milan Svoboda, profesor dramaturgie na pražské konzervatoři, režisér Národního divadla, krátkou dobu ředitel činohry Národního divadla v Bratislavě, plodný překladatel z latiny a francouzštiny.

Ke konci života ovlivnil autora jeho polorodý bratr prof. PhDr. Ivo Tretera, CSc., profesor filosofie na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, autor mohutného Nástinu dějin evropského myšlení i rozsáhlých pamětí, v nichž popisuje své manželství s filosofkou PhDr. Peluškou Bendlovou, CSc., a jejich společné přátelství se spisovatelem Bohumilem Hrabalem.

V patnácti letech zažil autor obrácení ke křesťanství a přijal víru ve společenství Českobratrské církve evangelické, k níž patřila rodina jeho matky. Ve svých dvaatřiceti letech tuto víru doplnil, jak sám zdůrazňuje, na katolickou. V 80. letech minulého století byl už terciářem a od roku 1987 tajně přijatým řeholníkem v dominikánském řádu. V roce 1989 byl neveřejně vysvěcen v dominikánském kostele v Lipsku na jáhna a v roce 1991 přijal kněžské svěcení z rukou olomouckého arcibiskupa.

Po důkladném studiu práv i mezinárodního práva pracoval za socialismu jako právník v různých podnicích. Při zaměstnání studoval čtyři roky právní dějiny Afriky na Orientálním ústavu Československé akademie věd. Když úspěšně dokončil toto studium a již měl dosáhnout hodnosti CSc., byl jeho obor v rámci tzv. normalizace zrušen (1971).

Soukromě vyučoval náboženství v evangelické nedělní škole a církevní právo na podzemně působícím Generálním studiu Československé dominikánské provincie. Od roku 1990 vyučuje církevní právo na Právnické fakultě Univerzity Karlovy, od roku 1993 jako docent a od roku 2006 jako profesor. V letech 1990–1993 pracoval současně i jako duchovní ve farnosti sv. Jiljí v Praze a vyučoval náboženství na větším počtu středních škol v Praze 1 a vypracoval předlohu zákonů o navrácení klášterních budov z roku 1990 a 1991.

V roce 1994 založil Společnost pro církevní právo v Praze a je od té doby pravidelným účastníkem velkého množství mezinárodních vědeckých symposií z kanonického i konfesního práva. Spolupracuje těsně se svým žákem doc. JUDr. ICLic. Zábojem Horákem, Ph.D., LL.M., který je nyní garantem oborů církevního práva na Právnické fakultě Univerzity Karlovy a místopředsedou Společnosti pro církevní právo.

V řádu působil v devadesátých letech jako socius provinciála, v akademickém roce 1997/98 jako novicmistr České provincie a po skončení tohoto úřadu po několik let jako podpřevor pražského kláštera.

Je autorem velikého množství odborné literatury ze všech oborů církevního, kanonického a konfesního práva. Vyučuje též právní dějiny. V jejich

širokém záběru se specializuje na právní dějiny církvi a právní dějiny zemí Blízkého východu a Afriky. Rediguje vědecký časopis Revue církevního práva a populárně-vědecká periodika Zrcadlo církve a Church Reporter. V poslední době se věnuje beletristickému zpracování některých úseků svého života a připravuje memoárové čtení Lístky ze života s podtitulem Paměti právníka, kněze a učitele. Některá témata z těchto Balad a romancí se tam objeví znovu.

Autorova kázání v kostele sv. Jiljí v Praze byla v 90. letech minulého století pravidelně vysílána rozhlasovou stanicí Svobodná Evropa. Od začátku roku 2021 autor nahrává každou neděli výklady evangelií a ostatních částí Bible ve svých biblických hodinách uveřejňovaných na internetových stránkách Společnosti pro církevní právo.

Author

The Reverend Professor JUDr. Jiří Rajmund Tretera OP was born on 8th June 1940 in Prague and has lived most of his life in the Vršovice district of Prague. He owes his relationship to non-fiction literature to his father, Sc. pol. abs. František Tretera, an editor, civil servant, trained typographer, chairman of the Association of Students and Graduates of the Free School of Political Science (Prague), Gestapo prisoner for storing Nazi-hostile printed matter (1944–1945), representative of the Tachov district (western Bohemia) 1945–1946 for the Christian People's Party and editor of the magazines of the democratic gymnastic organisation Sokol (1947–1949), and finally forced labourer in the steelworks (1951–1961).

He owes his perception of injustice and his sensitive attitude towards other human beings to his mother, Božena Treterová, née Röhlingová, a civil servant, patriot, avid reader, lover of social life, good wife and mother.

His elder brother, RNDr. Svatopluk Röhling, CSc., biophysicist, head of the radioisotope group of the Research Institute of Endocrinology in Prague on Národní třída and an employee of its inpatient ward in the Motol hospital, had a fundamental influence on the author's scientific way of thinking and insight into health care.

The family was strongly influenced by my mother's cousin, PhDr. Milan Svoboda, professor of dramaturgy at the Prague Conservatory, director of the National Theatre, for a short time director of the drama department of the National Theatre in Bratislava, and prolific translator from Latin and French.

Towards the end of his life, the author was influenced by his half-brother, PhDr. Ivo Tretera, CSc., Professor of Philosophy at the Faculty of Arts, Charles University, author of the voluminous Outline of the History of

European Thought [Nástin dějin evropského myšlení] and his extensive memoirs, in which he describes his marriage to the philosopher PhDr. Peluška Bendlová, CSc., and their shared friendship with the writer Bohumil Hrabal.

At the age of fifteen, the author converted to Christianity and embraced the faith of the Evangelical Church of Czech Brethren, to which his mother's family belonged. At the age of thirty-two, he completed this faith, as he himself points out, by becoming Catholic. By the 1980s he was already a tertiary and since 1987 a secretly admitted religious in the Dominican Order. In 1989 he was secretly ordained deacon in the Dominican church in Leipzig (East Germany) and in 1991 he received priestly ordination from the hands of the Archbishop of Olomouc.

After a thorough study of law and international law, he worked as a lawyer in various companies during the socialist era. While working, he studied the legal history of Africa for four years at the Oriental Institute of the Czechoslovak Academy of Sciences. When he successfully completed this study and was about to achieve the rank of Candidate of Sciences, this field of study was abolished under the so-called normalisation (1971).

He taught religion privately at evangelical Sunday school and church law at the underground General Studies of the Czechoslovak Dominican Province. Since 1990 he has been teaching church law at the Faculty of Law, Charles University, since 1993 as an Associate Professor and since 2006 as a Professor. In 1990–1993 he also worked as a clergyman in the parish of St. Giles in Prague and taught religion in a number of secondary schools in Prague 1 and drafted the 1990 and 1991 acts on the return of monastery buildings.

In 1994 he founded the Church Law Society in Prague and since then has been a regular participant in a large number of international scientific symposia on canon and religion law. He works closely with his former student Associate Professor JUDr. ICLic. Zábaj Horák, Ph.D., LL.M.,

who is now a guarantor of church law education at the Faculty of Law, Charles University, and vice-chairman of the Church Law Society.

He served in the Dominican Order in the 1990s as socius provincial, in the academic year 1997/98 as novice master of the Czech Province, and after leaving that office as vice-prior of the Prague priory for several years.

He is the author of a large amount of literature in all fields of church, canon and religion law. He also teaches legal history. In its broad scope, he specializes in the legal history of churches and the legal history of the Middle East and Africa. He edits the scientific journal *Church Law Review* and popular-scholarly periodicals the *Church Mirror* [Zrcadlo církve] and the *Church Reporter*. More recently, he has been writing belletristic texts about parts of his life and is preparing a memoir, *Leaves from Life*, subtitled *Memoirs of a Lawyer, Priest and Teacher*. Some themes from these *Ballads and Romances* reappear there.

The author's sermons at St. Giles Church in Prague were regularly broadcast by the Radio Free Europe in the 1990s. Since the beginning of 2021, the author has been recording his interpretations of the Gospels and other parts of the Bible every Sunday in form of Bible classes published on the website of the Church Law Society.

Summary

Jiří Rajmund TRETERA OP: *End Your Visits, Doors Are Closing, or Eighteen Ballads and Romances from Hospital Halls and Foyers*

The monograph deals with an important and very current topic concerning the state of contemporary health care in the Czech lands, in many aspects applicable also in neighbouring countries, in the European and worldwide area.

These are eighteen stories from life. Its literary genre belongs to non-fiction. Sooner or later, most people come into contact with the topic of hospitals and similar facilities. We often encounter a critical view. But few people can express it in writing and have the courage to do so. That is the merit of this small but very interesting and necessary reportage of life.

The author introduces his essay with an excerpt from Zdeněk Jirotka's humorous novel *Saturnin*, from its 4th edition of 1948, the last days of press freedom in post-war Czechoslovakia. The artistic rendering of a selected section of Jirotka's evergreen is a kind of flagship of the whole monograph.

The story is set in the 1940s and is a humorous depiction of a crazy conversation between a patient with a leg injury and his servant Mr. Saturnin on the one hand, a nurse, a doctor, an ambulance driver, a gatekeeper and the hospital director on the other, which was supposed to take place in the examination room of a small provincial hospital, the subject of Jirotka's fantasy. He delivers a light-hearted critique of a situation in which stupidly crafted hospital regulations triumph over reason. The novel gives, as if in a prophetic nutshell, all the social ills with which the Czech health care system was successively attacked soon after the writing of the work, first during the period of communist totalitarianism (1948–1989), when the principles of humanity were suspended in all areas, and also in today's free society (1990–2022), in which big money circulating in the health

care, relegating the patient to the role of a mere object of scientific inquiry and a number among economic items play such a role.

The flagship story is followed by 18 real-life stories that begin with a procedure in a hospital in the Vinohrady district of Prague, when a medical consilium decided sometime around 1906 to deliberately break the shin-bones of a little girl, testing the then-scientific theory that this would lead to the strengthening of weak legs. The little girl on whom the nonsensical experiment was performed is the author's mother. The book ends with the eighteenth ballad, which takes place in November 2020 in the same hospital, already in the midst of a coronavirus crisis, in which the suffering protagonist with a severe urinary tract disease is the author himself.

The author stresses that all the eighteen ballads portrayed by him are accurate imprints of stories lived, without exaggeration or literary license. The first two ballads are from his parents' recollections of the early 20th century and from the communist time. The following sixteen ballads are the author's personal recollections from 1947–2020.

The author's reports belong clearly to non-fiction. The entire text is presented in a form that can not be denied artistic qualities and that easily puts the reader in situations that are common in life but very difficult to narrate. The occasional humorous elements add to the readability of the work and introduce the reader in a plastic way to a situation into which he or she can easily fall. If the reader has already done so, he or she can lighten up by sympathizing with the author's criticism and sharing his or her indignation at all the shortcomings encountered in the health care system.

It is part of the author's distinctive style that he chose for his reports on life the somewhat dreamy title *Ballads and Romances*, which was introduced into Czech literature by one of the leading writers and poets, Jan Neruda (1834–1891). Even this author does not use these words in their exact literary meaning, but as poetic titles for something that can simultaneously sadden and delight, be an extremely serious subject and, on the contrary, almost comical. The author states that he borrowed the

title *Ballads and Romances* from Jan Neruda quite consciously and with great deliberation.

The author leaves the idea of what remedy to find for the current ills in the provision of health care largely open. His literary achievement seems to directly encourage readers to think for themselves how to address the shortcomings that must inevitably trouble the majority of the population sooner or later. Yes, how they themselves can participate in the correction. Already in the introduction to his entire book he offers several ways:

1. To expand the number of hospital chaplains and chaplainesses in absolutely all hospitals and to ensure that they are on duty 24 hours a day.
2. To take advantage of the extension of the opportunities provided by the pontifical *motu proprio Spiritus Domini* of 10th January 2021, so that as many Catholic lay men and women as possible accept the ministry of acolyte alongside their employment and exercise it together and alongside chaplains in all hospitals. This unpaid ministry may be exercised by doctors, nurses, attendants and all hospital staff.
3. To further emphasize the teaching of medical ethics at all medical faculties and to introduce it in secondary medical schools. Teach all health professionals that the patient comes first, and only second is the interest of scientific research, the career of the health professional and the monetary profit of the hospital.
4. The care of hospital chaplains, both for religious patients and for anyone who requests their ministry by listening and being present, to be legally and contractually assured. In the introduction of the book, representatives of the state health administration, representatives of churches at the national and local level, but also and above all private hospital owners are invited to do so. To this contractual security must be added the organizational security of the service of acolytes of both sexes.

**Ukončete návštěvy, dveře se zavírají
aneb Osmnáct balad a romancí z nemocničních sálů a předsálí**

Vydala Společnost pro církevní právo,
Sudoměřská 25, 130 00 Praha 3, v roce 2022.

Knižnice církevního a konfesního práva, svazek 3

Vydání první

Vědecký redaktor: Mgr. Jakub Nagy

Překlady do angličtiny: JUDr. Marek Novák

Návrh obálky, sazba a zlom: Antonín Plicka

Tisk: powerprint s. r. o., Brandejsovo náměstí 1, 165 00 Praha – Suchdol.

© Jiří Rajmund Tretera, 2022

ISBN 978-80-906501-2-1

ISSN 2464-8558